

Servicedocument vrijstelling examinering Nederlandse taal en rekenen

In dit document vindt u een overzicht van de regelgeving over het verlenen van een vrijstelling van deelname aan de examens voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen in het mbo. **Deze regelgeving gaat in op het moment dat de centrale examinering is ingevoerd en de resultaten van de examens onderdeel uitmaken van de uitslagregeling (de slaag-/zakbeslissing).** In de periode voorafgaand aan de centrale examens worden instellingsexamens Nederlands en rekenen afgenomen. Een instellingsexamen kan ook een pilotexamen zijn. In deze periode kan de instelling zelf het vrijstellingenbeleid vaststellen. Hierover dient desgevraagd verantwoording afgelegd te worden aan de Inspectie van het Onderwijs.

Onder aan dit document is ook een aantal veel gestelde vragen opgenomen.

De informatie in dit Servicedocument is gebaseerd op het [Examen- en Kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB \(EKB\)](#).

De centrale examinering van Nederlandse taal en rekenen wordt in het mbo gefaseerd ingevoerd.

MBO-niveau	Onderdeel	Invoeringsjaar centrale examinering
4	Nederlands	2014 – 2015
4	Rekenen	2015 – 2016
2 en 3	Nederlands	2015 – 2016
2 en 3	Rekenen	2016 – 2017

NB: Over de examinering Nederlands en rekenen in de entreeopleidingen wordt najaar 2014 een beslissing genomen.

Het examen Nederlandse taal bestaat gedeeltelijk uit een centraal examen (lezen en luisteren) en gedeeltelijk een instellingsexamen (spreken, gesprekken voeren, schrijven en taalverzorging). Het examen rekenen bestaat alleen uit een centraal examen voor alle domeinen.

Er zijn verschillende gronden op basis waarvan vrijstelling mogelijk is.

Vrijstelling op basis van een voldoende resultaat op het pilotexamen (artikel 19 EKB)

Een student kan onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld worden van het centraal examen op basis van het resultaat op het pilotexamen. Deze voorwaarden zijn:

- Het pilotexamen heeft plaatsgevonden in de tweede helft van de opleiding;
- Het pilotexamen heeft plaatsgevonden in het laatste studiejaar voorafgaande aan het studiejaar waarin centrale examinering voor de eerste maal plaatsvindt;
- Het pilotexamen is afgesloten met een voldoende resultaat (ten minste een 6).

NB: Een student die in studiejaar 2013-2014 een pilotexamen Nederlandse taal 3F heeft afgelegd met een cijfer tussen de 5,5 en de 6 kan op basis van dat resultaat eveneens vrijstelling krijgen voor het centraal examen Nederlandse taal in uitsluitend het studiejaar 2014-2015.

✚ Vrijstelling op basis van een eerder behaald resultaat op een generiek examen Nederlandse taal of rekenen bij een beroepsopleiding of een examen Nederlands of de rekentoets in het havo of vwo vanaf het moment van invoering van de centrale examens (artikel 3b EKB)

Vanaf het moment dat er sprake is van centrale examens voor Nederlandse taal en rekenen en dat deze resultaten meetellen voor de slaag/zak-regeling, is onder bepaalde voorwaarden (zie hierna) vrijstelling mogelijk voor een student die voor een mbo-opleiding examen heeft gedaan in de onderdelen Nederlandse taal of rekenen en vanwege overstap of doorstroom binnen twee studiejaar een andere beroepsopleiding afrondt, of voor een student die examen heeft gedaan in het havo of vwo.

Vrijstelling is van toepassing als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- a. De student heeft voor het desbetreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger mbo-niveau examen gedaan en daarvoor ten minste het cijfer 6 behaald, *of* de student heeft in het havo of vwo het eindexamenvak Nederlands of de rekentoets op basis van de referentieniveaus afgerond met ten minste het cijfer 6;
- b. De opleiding waarvoor vrijstelling wordt verleend wordt afgerond binnen twee studiejaar na het studiejaar waarin de student bovengenoemd resultaat heeft behaald.

NB: De examencommissie kan vaststellen of de student in aanmerking komt voor vrijstelling op grond van documenten als een diploma en resultatenlijst of een getuigschrift van de student, en voor wat betreft de studieduur van de mbo-opleiding op grond van documenten zoals de onderwijsovereenkomst of het opleidingsprogramma dat op de student van toepassing is. De eerder in het mbo behaalde eindwaardering of het eerder in het vo behaalde eindcijfer telt mee bij de uitslagbepaling van de opleiding waarvoor de vrijstelling wordt verleend.

*Let op! Er kan pas een vrijstelling worden gegeven wanneer het eerder gemaakte examen ook een centraal examen of rekentoets was, gebaseerd op de referentieniveaus en met bijpassende normering, dus havisten of vwo-ers kunnen pas een vrijstelling krijgen in het mbo als ze hun examen Nederlands hebben gemaakt in **schooljaar 2014-2015 of later**.*

Vrijstelling voor het onderdeel Nederlandse taal is ook mogelijk voor afzonderlijk het instellingsexamen of het centraal examen. Voor het centraal examen gelden dezelfde voorwaarden als hierboven genoemd onder a en b, met dien verstande dat voor deze afzonderlijke examens ten minste een 6 moet zijn behaald. Dit geldt alleen voor vrijstelling op basis van een examen Nederlands in het mbo.

NB: Bij de vrijstelling van het instellingsexamen van het onderdeel Nederlandse taal heeft de examencommissie (net zoals bij het instellingsexamen van de overige examenonderdelen) een ruimere beoordelingsvrijheid.

✚ Aandachtspunten bij het toekennen van vrijstellingen

- De student dient tijdig vrijstelling aan te vragen bij de examencommissie van de opleiding. De student levert hierbij een bewijsstuk aan van een eerder behaald resultaat. De examencommissie

neemt een besluit of de vrijstelling wordt verleend op basis van de bovenstaande voorschriften. Het vrijstellingenbeleid van de examencommissie valt onder het toezicht op de examens van de Inspectie van het Onderwijs.

NB: Er is er sprake van voorgenomen regelgeving voor een bewijs van de deelname aan de pilot centrale examens. Tot het moment dat hier nadere regelgeving over komt is het aan de instelling om te bepalen of er een bewijs wordt meegeleverd en zo ja, hoe dit bewijs eruit ziet.

- Om na te gaan of de mbo-student in aanmerking komt voor vrijstelling heeft de examencommissie de volgende informatie nodig:
  - Gegevens over het studiejaar waarin eerdere examens (of de rekentoets) zijn afgelegd en het behaalde resultaat;
  - Studieduur van de opleiding in het kader waarvan de student een vrijstelling aanvraagt (bijvoorbeeld vast te stellen aan de hand van de OER of de onderwijsovereenkomst van deze student);

NB: Een studiejaar loopt van 1 augustus tot 1 augustus.

- In het geval op bovenstaande gronden aan een mbo-student een vrijstelling is verleend, maar de student loopt vervolgens (niet voorziene) studievertraging op, dan blijft de verleende vrijstelling van kracht.
- De eis van ‘niet meer dan twee studiejaar verstreken’ geldt vanaf het studiejaar waarin het examen is afgelegd tot het moment dat de student opnieuw een mbo-opleiding afrondt waarvoor hetzelfde (of een lager) referentieniveau voor Nederlandse taal en rekenen vereist is.
- Een kandidaat kan voor het examen in een vorige opleiding zijn geslaagd met een vijf, maar een onvoldoende is geen grond voor het verlenen van een vrijstelling in een volgende opleiding.
- Het is mogelijk om bij doorstroom van niveau 2 naar niveau 3 onder dezelfde voorwaarden als boven genoemd vrijstelling te krijgen.
- Een voldoende resultaat voor het centraal examen Nederlands of de rekentoets in het vmbo geeft geen recht op vrijstelling in het mbo.

Veel gestelde vragen

Hieronder vindt u ter verduidelijking een aantal vragen en antwoorden.

Vraag: Een student heeft een voldoende voor het pilotexamen gehaald. Kan hij op grond hiervan een vrijstelling krijgen?

Antwoord: Een student die in het laatste jaar voorafgaand aan het jaar waarin het centraal examen wordt ingevoerd het pilot centraal examen heeft behaald met ten minste een zes, kan een vrijstelling krijgen voor dit centraal examen tijdens dezelfde opleiding.

Vraag: Een mbo student heeft in het laatste pilotjaar voor het pilotexamen Nederlandse taal een 5,2 behaald. Kan hij in het eerste examenjaar een vrijstelling voor het centraal examen Nederlands krijgen (het cijfer voor het pilotexamen is immers maar de helft van het cijfer voor Nederlands, de andere helft is het cijfer van het instellingsexamen)?

Antwoord: Een voldoende voor het pilotexamen in het voorlaatste examenjaar kan een vrijstelling opleveren in het eerste jaar waarin de centrale examinering plaatsvindt. In dit geval krijgt de student echter **geen** vrijstelling voor dit examenonderdeel, want 5,2 is een onvoldoende.

Vraag: Kan een mbo 2 student die voor het rekenexamen een voldoende heeft behaald en doorstroomt naar mbo 3 een vrijstelling voor rekenen krijgen?

Antwoord: Als deze student binnen twee studiejaar na het studiejaar waarin hij het rekenexamen heeft afgelegd zijn mbo 3 diploma zal halen, kan hij een vrijstelling krijgen voor het rekenexamen.

Vraag: Kan een mbo 3 student ook examen Nederlandse taal en/of rekenen afleggen op 3F? Kan hij dan op grond van dit examen vrijstelling krijgen in de mbo 4 opleiding?

Antwoord: De student kan de examencommissie vragen om het examen af te mogen leggen op het niveau dat hoort bij mbo 4 (3F). Als hij voor dit examen op niveau 3F ten minste een 6 haalt en als hij vervolgens binnen twee studiejaar na het afleggen van dit examen het mbo 4 diploma zal halen, kan hij vrijstelling krijgen voor dit examenonderdeel.

Voorbeeld: Een mbo 3 student legt rekenexamen af op niveau 3F in studiejaar 2015 – 2016 en behaalt hiervoor een 6. Hij start in studiejaar 2016 – 2017 met een mbo 4 opleiding en zal volgens zijn onderwijsovereenkomst diplomeren op mbo 4 in studiejaar 2017 – 2018. Deze student kan vrijstelling krijgen voor het rekenexamen.

Vraag: Als een leerling van het havo instroomt in het mbo, heeft hij dan recht op vrijstelling voor het generieke examenonderdeel Nederlandse taal en rekenen?

Antwoord: De rekentoets is in het voortgezet onderwijs vanaf schooljaar 2013 – 2014 een verplicht onderdeel van het examen. Dit betekent dat als een havist met een voldoende voor de rekentoets havo na schooljaar 2013 – 2014 instroomt in het mbo, hij vrijstelling kan krijgen voor het rekenexamen als hij binnen twee schooljaren zijn opleiding zal afronden.

In het voortgezet onderwijs zijn de examens Nederlands in schooljaar 2014 – 2015 voor het eerst geijkt op de referentieniveaus en is de normering daarop aangepast. Als een havist met een voldoende voor het examen Nederlands havo na het studiejaar 2014 – 2015 instroomt in het mbo, dan kan hij vrijstelling krijgen voor Nederlandse taal als hij binnen twee schooljaren zijn mbo-opleiding zal afronden. Tot die tijd kan nog geen vrijstelling worden gegeven.

De periode van twee jaar wordt vastgesteld bij het begin van de opleiding en is gebaseerd op de reguliere opleidingsduur van de opleiding.

Vraag: Kan een student ook vrijstelling krijgen op basis van een eerder met een voldoende afgelegd examen ERWD?

Antwoord: Dit is afhankelijk van wat beslist wordt over de inzet en doorstroomconsequenties van het ERWD-examen. Dit wordt in het najaar 2014 beslist.